

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold. za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 2. svečana 1872.

List 5.

Iz Rima

od sv. Očeta je vredništvo dobilo naslednje pismo.

Pius P. P. IX.

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam Benedictionem. Eximium studium, pietatem et devotionem, qua Dilecti Filii istius regionis fideles praestant erga Nos et hanc Apostolicam Sedem, iterum Nobis comprobarunt piae illorum oblationes ad Nos tuo ministerio missae, de quibus tuis litteris die 12. elapsi Decembris datis Nobis significasti. Clarius etiam eluxit Nobis eorum filialis amor, cum videremus eos consolationem Nobis officiis suis adhibere cupivisse eo ipso tempore, quo acerbissimum Nostrarum argumenta augebantur. Paternae itaque dilectionis Nostrae esse intelligimus iisdem fidelibus optime de Nobis meritis gratissimi Nostri animi sensus testari, idque hisce litteris libentissime facimus, quibus et tuo zelo, Dilecte Fili, laudem deferre non omittimus.

Patrem vero misericordiarum enixe obsecrantes, ut omnes, quorum filialia officia exceperimus, suae gratiae muneribus prosequatur, utque eos in verae fidei professione et in operibus iustitiae jugiter confortet ac roboret, caelestium munerum auspiciis et pignus paternae benevolentiae Nostrae Apostolicam Benedictionem tibi, Dilecte Fili, et praedictis Fidelibus singulis universis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 13. Januarii Anno 1872. Pontificatus Nostri Anno Vicesimosexto.

Pius P. P. IX.
(Manu propria.)

Pij IX. Papež.

Ljubljeni sin, sprejmi pozdrav in Apostoljski blagoslov! Posebno gorečnost, sinovsko ljubezen in vdanost, katero do Nas in le-tega apostoljskega Sedeža imajo ljubljeni otroci ter verniki ondotnega kraja, so Nam zopet poterdili njih mili darovi, s tvojo prizadevnostjo Nam poslani, kakor si Nam naznanil s pismom pret. 12. grud. Še jasniše se Nam je razodela njih detinska ljubezen, ker smo vidili, da s svojo postrežbo so želeli Nam tolažilo napraviti ravno tisti čas, ko so se vzroki naših grenkosti množili. Spoznamo toraj za djanje Svoje očetovske ljubezni, da ondotnim vernikom, ki imajo tolike zasluge za Nas, skazemo občutke Svojega prav posebno hvaležnega serca. To z naj večji dobrovoljnostjo opravimo s pričujočim pismom, s katerim ob enem tvoji gorečnosti, ljubljeni sin, pohvalo naznanujemo.

Očeta vsega usmiljenja pa priserčno prosimo, naj vse, katerih sinovske postrežbe smo prejeli, z blagodari svoje milosti napolnuje, jih v spoznavanju prave vere in v delih pravice vedno oserčuje in vterjuje. Ko poroštvo nebeških blagrov in v zastavo Naše očetovske dobrovoljnosti tebi, ljubljeni sin, in vsim omenjenim vernikom posamezno s posebno ljubeznijo podelimo Apostoljski blagoslov.

Dano v Rimu pri sv. Petru 13. prosenca 1872, v 26. letu Našega papeštva.

Pij IX. Papež s. r.

Nektere misli o stanji cerkve proti državi.

II.

Če pa cerkev ni pod državo, ne nji zadi postavljena, ne tovaršica njena, tudi ne nasprotna in sovražljiva, kje pa je in kakošno je stanje cerkveno proti državi?

Cerkev stoji nad državo. Kakor je resnično, da se nebesa nad zemljo razprostirajo, — da razločnejše in terdnejše povém: — kakor je večno, sveto nevidno višje od minljivega, nečimurnega, vidnega, katero večno sveto in nevidno ima večje veličastvo v sebi, pred katerim se vse v prah zdrobi, tako resnično je cerkev nad državo. Pa kako je cerkev nad državo?

1. Nameni cerkve so višji od državnih. Država

skerbi za življenje v času; cerkev za življenje, ki je nerazrušljivo.

2. Nameni cerkveni so važnejši od državnih. Deržava daje varstvo, ohrani svobodo, premoženje in poštenje, cerkev pa pravico, mir in radost v svetem Duhu.

3. Cerkev obsega več od deržave. Deržava je omejena, je obdana od hribov, morja, je zavezana s pogoji in vladarjevo premagavno voljo. Cerkvi so odpertí vsi deli sveta, vse serca.

4. Vstava cerkvena ima globokejšje korenine od deržavne. Deržava prepusti sedaj temu, sedaj unemu žezlo in z vladarjem se spreminja državni blagor. Cerkev pozná le eno samo krono, vedno enega nevidnega poglavarja; ona je zméraj mlada. „Ipsi peribunt, tu autem permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent: Et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient. (Hebr. 1. 11—12.)

5. Obstanek cerkve je daljši od deržavinega. V teku stoletij nastane deržava, in zopet zgine. Cerkev stoji na besedah: „V začetku je bila beseda“ (Joan. 1.), ona je postavljena na trdnjšo, na sinjo skalo, in ne sedanji liberalci, ako ravno hlapci hudobnega duha, in ne sam satan je ne bodo premagali. Božje kraljestvo je od veka do veka. — Tedaj, ko se bodo vse deržave, ki se zaradi zemeljskega posestva med seboj koljejo, razrušile, se bo cerkev, kot od začetka, v sveti svitlobi lesketala.

6. Konečno: Cerkveni duh je nepremagljivejši od peres in zvodov deržavne mašine. Tukaj sebičnost in strah vse preteplje, tam dela ljubezen in radost. Tukaj ukazuje silstvo, tam diha prava svoboda. Tukaj je kraljestvo čerk, ki morijo, cerkev vzbuja mišljenje, ki oživlja in je sama postava, nima potrebe postavnih bukev.

Podkóvčan.

Zmaga sv. križa v X. stoletji.

(Konec.)

Spominjajoči se, kolike zasramovanja, poniževanja in bolečine je preterpel njih križani Zveličar Jezus Kristus, so tudi oni želeli iz serca po njegovem zgledu biti poniževani in hvaležno terpeti vsakoršne križe in bolečine in zaničevanja. Svoje telo so mertvili in poterti zadostovali za grehe, ktere so v desetem stoletji po napuhu in nečimurni častilakomnosti doprinašali posvetnjaki in nevredni kristjanje. Kedar so vidili, da Zveličar svetá terpi za vse ljudi in moli celo za svoje križavce, so tudi oni prizadevali si prijazni in ljubeznjivi biti do vsakterega svojega bližnjega, ter so zadostovali za grehe, ki so jih brezbožni kristjanje tega stoletja doprinašali z nevošnjivostjo, goljufijo, maščevanjem itd. Videči na križu pribitega Jezusa so hotli tudi oni križati svoje telo in vse njegove poželjivosti, ter se varovali vseh grehov, ki so se sicer godili po mehkužnosti in meseni razuzdanosti. Spomnivši se naposled na umirajočega Jezusa so iskali tudi oni umreti svetu in vsakemu grehu ter živeti edino Bogu svojemu Zveličarju.

V tem stoletji se je tudi madjarskemu narodu pokazala slava svetega križa. Kako hudo so razdevali Madjari Francosko, Talijansko in Nemško, je znano iz zgodovine, dokler je Gejsa sin Takšonov videč, da z vednimi boji in nepokoji mora naposled vničiti svoje ljudstvo in pripraviti ob vso нравno moč, l. 942 na prošnjo svoje žene Šarolte mir sklenil z nemškim cesarjem Otonom, ter je vnanim kristjanom dovolil prihod v deželo in domačim svobodno spoznavanje kerščanske vere in zapovedi. Svetega Brunona in Poligarina je, kar je le mogel, v oznanovanji svetega križa podpiral, sam dal se kerstiti, sina svojega Vajka pa po sv. Vojtehu škofu praškom podučiti v kerščanski veri ter kerstiti, kteri je imenovan bil tedaj Štefan.

Po Gejsovi smerti, ki se je zgodila l. 997, je njegov najljubši sin in naslednik za poglavitno delo svojega vladanja odločil si razširjevanje kerščanske vere in cerkve. Toraj je dal ostro zapoved zoper poganstvo, in ko je z Božjo pomočjo premagal bil še Kupa, šomodskega načelnika velike zoper njega podšuntane derhali, je po vsi deželi razširil in uterdil kerščansko vero in češčenje svetega križa. Vstanovil je tudi več škofij ter bil s krono od svetega Očeta rimskega poslano v Ostrigonu kronan za kralja ogerskega. Kar kralj je, svest si, da sirove nrave svojega naroda more pokrotiti in poblažiti le z naukom kerščanskim, apostoljsko svojo gorečnost v razširjevanje kerščanskega vernega življenja neprenehoma v djanji kazal, več cerkev zidal, na Pannonski gori, v Pečvaradu, na verhu Zaboru, v Zali in Bakonbeli je vstanovil velikanske samostane, in jih je, kakor tudi škofijstva, bogato obdaroval s potrebnimi prihodki.

In tako je postal sveti križ znak časti in zmage tudi pri madjarskem narodu; lesketal se je na kroni svetega Štefana prvega apostoljskega kralja, lesketal pa tudi po vsi deželi ogerski.

Blagi mož.

Duhoven pastir pripoveduje iz svojega življenja naslednjo prigodbo:

Še mlad sem imel poseben križ z lakoto; nisem si upal na kako daljo pot brez kosca kruha v žepu. Znano je, da še tako majhen kosček kruha o pravem času veliko zaleže. Grem nekega dne iz D. v mesto nakupovat si nekterih knjig za izpraševanje. V mestu obišem več prijateljev, to in uno popravim, in ko se domú napotim, sem bil pozabil s kruhom se preskerbeti.

Pot iz mesta v vas sicer ni dolga, zdrav človek jo lahko preide v tréh urah, po letu tudi še pred. Bila je zima. Pot je bila precej na debelo s snegom zapadena in srén je deržal le nekoliko, da so se noge vdirale, in to pot prav težavno dela. Zraven tega mi je še veter v obraz bril in mi plajš zavihoval ter so mi bile bukke kmali pretežne. Nisem bil še na pol poti, kar me začne nadlegovati morilna lakota. Stikam po vseh žepih in s strahom zapazim, da nimam nič, s čemur bi odpravil nevarnost. Gostilnice na poti ni bilo nobene. Začel sem bolj počasi hoditi, pa pri vsaki stopinji sem bolj pešal. Temu se pridruži še žgeča žeja in omamljen se zvernem v sneg.

Kadar se spet zavém, sem sedel na kamnitem deržaju ob cesti, zraven mene je pripognjen stal voznik in pod menoj je bila pogernjena konjska plahta. „Ali je bolje?“ me praša, ko vanj pogledam. „Lakota te je premagala, dobro vém. Ná drobicev kruha, pa potegni iz té le steklenke!“ Nastavi mi steklenico, ter pijem; pošlata me za čelo in po licih, ponudi še več kruha, ko je vidil, da sem vstal in se prestopil. Svoj pot sežem po denar in ga ponudim dobremu možu, brez ktere ga bi bilo po meni.

„Kaj?“ — skoraj zareži: „denar za djanje, kakoršno je vsak kristjan dolžan skazovati bližnjemu zavoljo Jezusa? Tega pa ne!“

Osramoto mu rečem: „Povejte mi saj ime, da bom vedil, kdo mi je življenje rešil.“ In kaj odgovori priprosti voznik?... „Dragi moj, ali mar ti veš ime usmiljenega Samarijana v sv. Pismu.“ Seže mi v roko, vzame odejo in gre k vozu naprej peljat, kakor bi se ne bilo nič zgodilo.

Ogled po Slovenskem in dovisti.

Iz Ljubljane. Dobrota in posebna ljubezen Pija IX do naše dežele se zopet razodeva v spisu, ki je na čelu

današnjega lista zlastnoročnim podpisom Njih Svetosti. Ne kar dar našega naroda, še veliko bolj ljubezen, da ob naj bolj žalostnem času, ko se je bila posilna laška vlada v Rim preselila, smo katoličani želeli preljubljenemu Očetu svoje milovanje, svoje sočutje pokazati, to je tako globoko ginilo prečatsitljivega Kristusovega namestnika ter se ozirajo s tako ginjaivo očetovsko pazljivostjo na našo deželo, kakor se nikoli poprej godilo ni. V Rimu niso pozabili do 120.000 podpisov iz Kranjskega; niso pozabili, kako se je naša dežela obnašala o 20letnici papeštva Pijevega; niso pozabili naših vernih kmetičev, ki bode zdaj leto, kar so jim bili v Vatikanu s svojo priprosto ljubeznijo v naj večji britkosti serce razveselili. Tudi Kranjci nikoli — nikoli ne bomo pozabili tako preserčno dobrotljivega Pija IX. Če bodo nasprotniki bolj psovali našega sv. Očeta, bolj bodo v naši deželi zgubili spoštovanje pri narodu našem, — nepozabljivega Pija pa bomo le še toliko bolj ljubili in toliko večji spoštovanje mu skazovali, kolikor bolj bodo nas od tega odvrčevali. Ni ga razbojnika, kateri bi bil zmožen našemu katoliškemu u narodu Pija IX iz serca iztergati. — Bog živi še veliko veliko lét Pija IX! Bog živi poštene, vérne Kranjce.

Nové Šmarnice, posebno mične in podučne, s prav lepo in primérno podobo na čelu, se bodo te dni jéle tiskati in v zečetku aprila bodo dogotovljene. Obsegale bodo med drugim kratek popis svetih v Sveti deželi, ki zadevajo Mater Božjo. Šmarniške opravila se morajo šteti med boljši zdravila zoper dušne bolezni sedanjega časa, toraj bodi že zdaj želja izrečena, da bi se prav obilno opravljale po Slovenskem.

Gosp. Dimicu in dimicarjem. Med mlatiči, ki so 24. jan. v konst. društvu slamo otepali, kakor „Laibaherica“ naznanja, je bil tudi finančni komisar g. Dimic. Hodil je ta gospod prejšnji dan ves zamišljen po Ljubljani iskaje pripravnega ná sada. Spotakne se po nesreči nad semeniščem ter ves serdit in z obema rokama žugajoč odide. Drugi dan viharo prisopiha na konst. pod, sname cepec s kljuka ter začne z velikanskimi mahljeji nažigati po semeniščih, da so vse križem persile pleva na konst. glave. Po končani hudi mlatvi pretrese na konst. réti stepeno drobnjáv in pokaže dva izmladka slušajočemu, pohvalo kimajočemu društvu:

1. Obstanek škofovskih semenišč se iz državnih ozirov ne more dopustiti; 2. bogoslovskim vedam naj se na javnih višjih šolah odkaže dostojen prostor.

Vemo sicer, da smo sredi vertoglavega pusta, ko se semtertje prikaže kaka neslana šema in prezerli bi g. Dimic-evo jezikovanje; vendar hočemo zarad imenitnosti stvari same nekoliko spregovoriti.

Najpred bi g. Dimica in njegove družbenike vljudo poprašali, odkod naenkrat tolika skerb za mlado duhovstvo, odkod tak strah, da bi se ne okužilo po sedanjih škofijskih semeniščih, odkod tolika vnema za bogoslovje, ki naj bi se dostojno učilo na naj višjih šolah in ne potikalo po zakotkih bornih mestic? Ali morda g. Dimic-a raznaša goreča ljubezen do sv. cerkve in očetovska skerb za njen blagor, je-li katoličan temeljito izveden v bogoslovstvu, ki tedaj more in smé soditi o tako važni zadevi? Menda se pač poznamo!

G. Dimic in njegovi konstitucionalci so tisti katoličani, kateri pošiljajo zaupnice cerkvenim odpadnikom, in kolikor se hrusti in usti, — stavimo, — da z vsemi svojimi priverženci vred komaj kateri zná našeti šest resnic, še manj pa pojasniti prašanje: Kaj je katoliška cerkev? Odkod tedaj vpitje po „reformi“? Dobro vemo, da je g. Dimic izmed tistih Luc ev, ki se zavedajo le deržavljane, ne pa katoličane, ki bi radi tesno suknjo jožefinsko izvlekli iz starinske berkljarnice in jo cerkvi zopet nategnili, ki bi radi cerkev prenovili in

prestrojili ne kakor da bi bilo to potrebno in koristno, ampak ker bi jej to bila poguba, ker bi radi cerkev ponižali in jo deržavi v podnožje dali. Ti možje so tedaj rakovci v pravem pomenu in ne napredovalci, s čimur se ustijo. Da se pa to kaj skoraj doseže, je treba naj-pervo odstraniti semenišča. Začeti se mora pri korenini; ako je ta vsajena v perhline in ne v čvrsto zemljo, potem je drevo šibko in se da majati in nagibati, kakor kdo hoče. Zavoljo tega so tem ljudém semenišča preklicana gnjezda, kjer se puntarji in šuntarji, zagrizeni sovražniki vsega prostega življenja in mišljenja odreja in potem kupoma razpošiljajo po deželi trosit nevednost med priprosto ljudstvo. Proč tedaj ž njimi, proč v imenu znanstva in deržave!

a) „V bogoslovji se ne meri na umno znanstvo, ampak le na spoznanje pozitivnega“, misli Dimic, ki ne mara še nobene bogoslovne knjige ni imel v roki, gotovo pa je ne prebral. Vprašamo pa, se-li zvezdoslovje, geologija, zgodovina — vse exaktne vede — ne pečajo tudi sto in stoletja s pozitivno danim in dajanim in se-li ne prištevajo znanstvom? Je li tedaj bogoslovstvo, naj bolj razširjeno in naj bolj obdelovano polje znanstveno, kaj manj nego znanstvo? In akoravno se bogoslovna znanost trudi spoznavati resnico na pozitivni podlagi, ali mar ona čisto izključuje preiskovanje razuma, ali si ne prizadeva s človeškim umom pozitivno dane resnice predreti in jih saj pojasnovati, ali ni bila od nekdanj zdužena s filozofijo, tako zvano „scholastiko“? Da! znanstvo se uče bogoslovci, sveto znanstvo, ki je nad vse druge, čigar predmet so človeku najsvetejše, najpotrebnejše reči!

b) „Ne namerava se znanstvo, ampak duhovno delovanje po šablonah“, t. j. po domače rečeno: po narejenem kopitu, v višjem govoru: po gotovih sistemah, vredbah. Kjer se tedaj uči sistematično, kjer je tvarina logično zvezana, ali tam ni znanstva? Risum teneatis! Doselej smo slisali, da brez sistematične vredbe ni znanstva in da ravno v sistematični slogi, ki izvaja vse iz pervega vzroka in kaže notranjo zvezo vsih posledic, obstoji umno znanstvo. A konst. društvu to ni všeč, ali morda hoče nasprotno, da je umnost ondi, kjer je zmešnjava in kolobocija, toraj ne v šolah, ampak v norišnicah in v nekterih „vereinih“?

c) „V semeniščih se goji sovraštvo do znanstva“, pravi Dimic. Priporočili bi g. Dimic-u, naj se povzdigne nad suhi „einmaleins“ in vzame v roko zgodovino. Prepričal se bode, da je duhovstvo rešilo bogate zaklade klasičnih veleumov grozečega pogina, da je ono vpeljalo šole, da je ono vstanovilo prvotna znanstvena načelstva in jim položilo stalen temelj, da je duhovstvo in jezuitstvo vsih časov in narodov več storilo za napredek znanstva in izobraženosti, kakor vse sedanje puhlo in omahljivo učenjaštvo. Duhovstvo in jezuitstvo je posvečevalo in posvečuje vse svoje dušne in telesne moči znanosti, pravi znanosti in umetnosti, ki ni nasprotna keršanskim idejam, keršanski nravi, pa tudi ne zdravi pameti, kakor je dandanašnje spačeno vsaki dan se spreminjajoče laži-znanstvo.

d) Dalje se očita semeniščem, „da se v njih vadijo duhovniki duhovnega premišljevanja.“ To se tedaj klerikom v greh šteje? Ali ne veste g. Dimic, da je velikom modroslovja vseh vekov veljalo ko prva in najtežja naloga: spoznati samega sebe. In ker se bogoslovci zraven družih v resnici znanstvih nauk napeljujejo to nalogo prav reševati, zato naj se škofovske semenišča pospravijo! Za žive dni! Kaj se bo še sploh smel učiti duhovnik? Spišite knjige, postavite profesorje, kakor vam ljubo in drago, in skupno vodstvo izročite g. Dimic-u, ovcam pa volka za pastirja!

e) „V semeniščih se uči papeževa nezmotljivost, ki

zatira vsako mišljenje, vsako civilizacijo;“ tako vé povedati g. Dimic. To se pravi za žilo pošlati, kajne g. Dimic? Ali bi se pa smelo kaj dvomiti o tem vašem izreku? To pa ne! Vi ste nezmotljivi, vsaka besedica iz vaših ust je sveta, vsak stavek neoveržljiv dogma, vse kakor z žeblijem pribito! Poslušajte tedaj vi škofje, osiveli v učenju, doslej občudovani boritelji na znanstvenem in umetnostnem polji, slušaj ti katoliško ljudstvo po vsih krajih obširnega sveta, vi vsi, ki verujete, da je poglavar katoličanstva nezmotljiv, kadar govori kot Božji namestnik v verskih zadevah: zgubili ste hipoma vso moč mišljenja! Vi, ki ste se učili od mladih nog po raznih nižjih in višjih šolah, ki ste vse svoje življenje posvetili izobraževanju, vi vsi verni katoličani, — hipoma ste obdivjali! G. Dimic je usta odperl in to strašansko sodbo nad vami izrekel in konst. društvo je pohvalno ploskalo! — Ali pa ti učeni gospodje vedó, kaj je nezmotljivost? Za terdno mislimo, da ne; zaverгли so jo kar tako „a priori“ v svoji neizmerni dozdevni visokosti, kajti judovsko časnikarstvo jim je nezmotljiva veljava, avtoriteta, „*interpres authenticus*“ verskih resnic in sveto pismo, iz katerega svoje verske zaumene zajemajo in po kavarnah, kazinah razkladajo in izpeljujejo; cerkveni učeniki pa, ki v brezštevilnih spisih, v imenu sv. cerkve to resnico dokazujejo in razjasnujejo, so jim sleparska, jezuitovska druhal! Ne vérniki matere cerkve, ampak cerkev mati bi morala poslušati in ubogati svoje spačene, nehvaležne otroke! O tempora, o Dimic! — Toda kljub Döllinger-ju in njegovej stranki, kljub Dimic-u in ljublj. konst. društvu, kljub vragu in njegovi materi se uči in se bode učila nezmotljivost papeževa ne-le po semeniščih, ampak po vsih krajih prostranega katoličanstva, od vzhoda do zapada, od juga do severja, od slavnega sedeža v večnem Rimu do najmanjše katoliške cerkvice, dokler se bo zemlja vertila v svojih tečajih.

Pa tudi „v imenu države proč s semenišči!“ — modruje g. Dimic, kajti v njih se uči:

a) Nadoblastje rimske kurije nad državo. — Postavi na mesto semenišča „kazino“ in namesto rimske — „pruske,“ — in najti jih utegneš med vstavoverci, kateri ti bodo na ta stavek „*Wacht am Rhein*“ zapeli. — Ker ste pa tako slabo podučeni, evo vam nauke, ki jih v tej zadevi prejemajo bogoslovci! Učé se: „Daj Bogu, kar je Božjega in cesarju, kar je cesarjevega,“ — tedaj vsa-cemu svoje daj in pusti! Dalje: „Vsakdo je podložen višji oblasti; ni je namreč oblasti, razen od Boga.... Oblast je služabnica Božja, zato jej bodite pokorni ne zaradi serda, ampak zaradi vesti!“ To je menda dosti jasno. Ljudje morajo biti pokorni oblasti, ker je služabnica Božja, ona pa mora biti pokorna Bogu, od katerega izhaja, Bog je nad njo in „Bogu moramo biti bolj pokorni kakor ljudem.“ To se uči po semeniščih, pa to se uči že 18 stoletij — ne skrivaj, ampak očitno, državam v prid in blagor. To so tudi države spoznale in bile cerkvi hvaležne, kajti vedile so, da nimajo zanesljivših podložnikov kakor katoličane, ki jih vi z „ultramontanci“ psujete, — da so jim vdani in zvesti, da ne delajo prekučij, ampak hočejo le po postavni poti odvrčati naredbe, ki bi se ne vjemale z voljo Najvišjega, od katerega je vsa oblast. — Ako bi ti nauki narode vodili, ne bilo bi treba davkov poviševati, da bi se ječe zidale, beriči in bajoneti množili; lepa sloga in vzajemnost bi vladala med cerkvijo in državo, med državo in državljani, in g. Dimic bi se ne bil oparil s svojim govorom o napravah, pri katerih morebiti se nobene stene znotraj vidil ni.

b) „Duhovščina sedanjega časa mora v poštév jemati modérne državne ideje“, meni g. Dimic. — To-raj mora! Naj mi le še eden ali drugi zine o svobodi mišljenja in vesti! Vi lesičniki, zase zahtevate neomejeno

svobodo, drugim jo pa hočete čisto odvzeti! Je-li to do-slednost, to enakopravnost, s katero se tolikanj šopirite? Duhovnik bi ne smel slediti svojemu prepričanju, temuč ravnati bi se moral po modérnih idejah. Zares! kogar hoče vran omamiti, mu možgane izkljuje! — Kake pa so te državne ideje? Gospodje! stopite nekoliko iz svoje teorije in pogledite sad teh vaših idej. Nравnost od dne do dne propada, siromaštvo narašča, davki se višajo, upor, sila in sovraštvo se oznanja po vsih kotih; obupen krik o društveni mizeriji odmeva po vsej na teh idejah sozidani Evropi! Res, kaj čuden komentar vaših državnih idej in pa vaše svobode! Duhovstvo je terdno prepričano, da le katoliške ideje morejo narode pomiriti ter srečo in blagostanje zopet vstanoviti, zakaj popolnoma nasprotni vzroki rodé tudi nasprotno posledice. Sed sapienti sat! Vemo, da je zastoj: „*canere surdis auribus*“, po domače: „Dimica pošlji križem svet, nazaj ti pride Dimic spet!“ Dokazi, na ktere je g. Dimic operl svojo resolucijo, so napačni, ne logični, tedaj bi se moral konečni sklep glasiti: 1) Obstanek škofovskih semenišč naj se po vsem zagovarja, in 2. stavek odpade kot nepotreben.

Le še dvé — tri besede. Ako bi bili v zadnji seji konst. društva govorili o nesrečnem stanu avstrijskih finan-ccev, o sredstvih, kako državi pomagati na éverstejšé noge in modérni „*deficit*“ spremeniti v zaželeni „*profit*“, ali drugem sličnem predmetu, bi bili znabiti državi bolj koristili, kakor z reformatoriškimi nasveti v cerkvenih rečéh. „Petelin naj se le na domačem kupu po-stavlja,“ pravi pregovor, kajti z veliko sramoto mora bežati, ako se prederzne na tujem dvoru zapeti svoj hri-pavi „*kikeriki*“. Čedno pometajte po svojem precej smet-nem skednji, nas bogoslovce pa pustite mirno živeti vedi in če tudi še „premišljevanju!“ Ne zavidajte nam teh štirih lét, v katerih sicer nismo tako zaperti, kakor vi mislite, pa vendar imamo več prilike vednostno iz-obraževati se, spoznavati sami sebe in človeško one-moglost, pa tudi iskati léka za rane, ki jih vsekuejo človeškemu duhu in sercu modérne ideje! Ne podite nas tedaj, g. Dimic, iz zavetja; sej sami kmali pridemo med valovje razburkanega sveta, in dosti bomo še vidili, kako vlada strast in sebičnost, zloba in sovraštvo. Toliko bi morali vendar vediti tudi Vi, da je ravno dandanes treba dobrih, za svoj visoki poklic navdušenih, učenih in kre-postnih duhovnov. In glejte, g. Dimic, ravno taki du-hovniki se odrejajo v škofovskih semeniščih, ki tedaj vstrežajo premnogim potrebam sedanjega časa. Škofij-ska semenišča so tedaj izvrstne naprave, sicer bi se vam ne zdéle slabe, in ne bile bi vam na poti. Ako bo pa treba kake reforme, bodo že skerbeli za to drugi možje, ki imajo v to svoje pravice, in ki se pečajo s čim bolj im kot so vaše novošegne prekucevalske ideje.

V prihodnje tedaj, g. Dimic, svoje reformatorične govore bolj prevdarite, da bo kaj več ognja nego dima.

Ljubljanski bogoslovci.

Mokronovski potres daje nekojim časnikom povod, da ga drugač razglasujejo, kakor je; zato povemo in pričamo temu tako-le: Potres v Mokronogu in v okolici se godi že od prvega konca oktobra pret. leta. Takrat se je še le malo malo čutil, v novembri že bolj, v de-cembri naj silovitejšé, ko je pohištva zelo poškodoval ne le po tergu, ampak tudi po okolici, na pr. po Trebelnem, po Laknici, po sv. Verhi itd. V januarji t. l. se še vedno ponavlja potres, *) ki spreletuje kot blisk to stran, včasih kakor bi nas zazibal, dostikrat pa nas le potrese grozno. Ne bojimo se sicer, da bi se zemlja pod nami vderla, ker imamo studence, katerih voda iz globocega izvira, ki

*) Neko z Doleuskega je pravil, da je bil potres še preteklo saboto. Vr.

jih nobena ploha ne skalí, noben mraz ne vledení; toraj morajo imeti pod seboj trdno in globoko zemljo, pa ne votlih in terhlj tal. Bojimo se le, da ne bi potres storil tega, kar v Uranu, da bi nam pohoštev ne razmetal.

Strah je lepa reč, pravi stari pregovor. To resnico so poterdili tudi naši terzanje, ki so bili pred nekaj časom poderli lepo zidano kapelico, posvečeno sv. Janezu Nepomučanu in postavljeno ob potoku. Nepotrebna se jim je zdela. A zdaj jih je pa potres opomnil, da jim je v sili pomočnika treba, zato so z dilj pa jaderno naredili pilj, in postavili vanj podobo sv. Janeza Nepomuka, da bi za nas Boga prosil zdaj v tej nevarnosti. Šivilje in druge dekleta so ga okinčile z lepimi preprogami, moške in žene so mu dali svetilnico v dar; samo fantje se niso rebi nič vdeležili, ter so svojo merzloto pokazali in morebiti potrebujejo še večjega potresa, da bodo spoznali šibo Božjo. —

Nobena živa duša nam ne more razodeti, kaj je potres? kaj dela potres? Znamenja našega potresa so pa te-le: Preden potres zabobni, že škriplje hišno orodje, ure po stenah se opotekajo, kakor da bi hotele postati, šipe po oknih pa zazvenčé. — Hrib je od tod proti pol-danski strani, „Priče“ imenovan, po tem hribu bobni potres tako, kakor bi sapa pihala po suhem listju; če se pa človek tamkaj vleže na tla, in poslušá, se čuti tako šumenje, kakor da bi voda vréla v kotlu pri hla-ponih. Taki je naš potres! — Kalamičnica odskoči v potresu od polnočne riže več čertic proti zahodu, se priklanja tam, in ko potres naprej zabobni, hitro po koncu skoči ter se zavrti kot fertavka; živali so po hlevih nemirne, psi lajajo in okrog letajo, kakor da bi kaj iskali; ljudje pa stermijo in se bojé. Taka je šiba Božja, ki nas zdaj tukaj tepe. Prosite toraj vi drugi Boga za nas, da nas reši te šibe, takega potresa!

Cvetko.

V Zagorji so sklenili novo farno cerkev zidati, česar potreba se je kazala že delj časa. Bog daj srečo in blagoslov, pa preč. gosp. duhovnemu pastirju in faranom serčnost k težavnemu pa lepemu delu. Iz tega namena so tudi na prodaj orglje dosedanje cerkve, zastran katerih morejo pri gosp. fajm. več zvediti, kateri bi jih želeli kupiti.

Iz Mesine pripoveduje dopisnik v „Ancori“, kako je profesor Frančišk Farnà pričo vse svoje deržine jokajoč na smertni postelji preklical svoj podpis, ki ga je bil zaznamnjel na adresu do odpadnika Döllingerja. S tim se želi popraviti tudi pohujšanje, ki ga je učenik dal svojim učencem s tim, da je s krivovercem potegnul.

Ako je n. pr. tudi v Ljubljani ali sicer na Kranjskem podpisal enako adresu kak profesor ali župan, zdravnik, tergovec, učitelj itd.; naj ne čaka s preklicem do smertne postelje. Takrat bi se utegnulo zgoditi, da ne bo več preklicati mogel, ali celo ne hotel: kaj bo potlej?!... Misliš mar, da se bo samo preklicalo? Prašaj vse spovednike, tudi take ki misliš, da s teboj deržé: nobeden ti ne bo vedil druge poti k spravi z Bogom povedati, razun da podpis prekličéš... Je mar preklicati sramota? Kaj še neki! Podpisati, to je ostudnost in sramota; preklicati pa je naj večí čast.

Iz Cerknega, 26. pros. — Omenil sem bil, da se tudi v Cerknem nabirajo mili darovi za revno šolsko mladino. Nabralo se je toliko, da se je napravilo 10 parov škornic. Razdelila se je ta obutev v šolski sobi pričo gospodov, dekana, kateheta, učitelja in krajnega šolskega predsednika. Otročim se je radost in veselje na obrazu bralo, sosebnó pa obdarovanim; polni serčne hvaležnosti so zapustili šolsko sobo. Bog daj, da bi se to dobro delo vsako leto ponavljalo. — Novi „božji grob“ je skoraj popolno dodelan; veljal bode čez 400 gl., bo pa tudi tega denarja popolno vreden. Tudi pri tem delu

se je dobroserčnost očitno pokazala, ena sama oseba J. U. je darovala v ta preblagi namen več ko tri čertí celega zneska. Bog njej in vsim dobrotnikom stoterno vse povračuj s časnim in večnim blagom. Č. g. dekan J. Jeram pa ne skerbé samo za svojo farno cerkev sv. Ane, prav po očetovsko skerbé tudi za podružnice. Podružnica Straža je dobila čisto nov darilnik. Tako neprenehoma delajo po svetu dobri verniki s svojim duhovstvom.

Sv. cerkev se vedno ponaša z deli ljubezni in keršanstva, sprideni liberalci pa z lažjo.

V Terstu, kakor piše „Ancora“, je 18. pros. umerl dr. Peter Kandler, vitez inenitnih častnih redov, mestni prokurator v pokoju itd., ud mnogih vednostnih družb, posebno učen starinoslovec in zgodovinar, prijatelj krasnoslovstva v pravem pomenu, kar pričajo natisnjene njegove dela in zapušeni rokopisi v Terstu in Istri. Pred vsm pa je bil resničen katoličan, ter je svojo vero tudi očitno spoznaval. Takemu možu čast! Čast zlasti dandanašnji ko marsikteri tudi sicer bolji kristjanje plašljivo svojo vero skrivajo! Mestna gosposka mu je določila slovesen pogreb, in isterske mesta so poslale k pokopu svoje zastopnike v znamenje hvaležnosti in sozalenja.

V Terstu se je osnovala družba za vedno česenje sv. R. Telesa in v pomoč ubožnih cerkvá. Vodja č. g. Jak. Bonifacio, kapl. pri stari cerkvi sv. Antona, in knezinja Karolina de Villavicencio sprejemata ude.

V Terstu sta pričela keršansko tiskarnico gg. Ant. Bello in Sim. Pastori, ki se zavezujeta, da ne bodeta tiskala nobene reči, ktera bi utegnila vero ali pa čednost žaliti. — Se vé, da takim biti je dolžnost vsim tiskarjem, ker gotovo je, da naj večí odgovornost si na vest naklada tiskar, ki gerdobije s tiskom razširja, on je trinog in preganjavec čednosti in vere, on oskrunovalec tega, kar je naj lepšega pod solncem. Pisatelj in tiskarjem pa prodajalcem in razširjalcem ostudnih reči je skoraj nemogoče dano pohujšanje le nekoliko še popraviti. Ko bi bili vsi tiskarji vestni ljudje, bi svet ne bil taki vesoljni potop pohujšanja, kakor je. Ker je toraj veliko tiskarjev, ki jim je več za judežev dobiček, kakor pa za njih lastno dušo in poštenje, toraj je tolažljivo, da se tu pa tam, kakor katoliške bukvoferžnice, tako tudi katoliške tiskarnice pričenjajo, ktere bodo gotovo tudi dostojno podpora našle za kak odpadli grižev dobiček, kakoršen tako ne more obroditi blagoslova Božjega. Iz tiskarnice Bello-Simeonove tedaj imajo izhajati déla vsaktere véde, umetnosti, tergovstva, obertnijstva in vse, kar ima pomagati k olíki, k čednosti občinstva, razun tacega, kar um temni in serca kuži. — Časnik katoliške družbe v Terstu, „Ancora“, se je zdajci preselil v novo tiskarnico, in upati je, da bode imela tudi sicer dosti dela.

V Mariboru je 27. pros. umerl dr. Matija Prelog, bivši vrednik „Slov. Gospodarja.“ Sliši se, da je zapustil vdovo s sedmerimi nepreskerbljenimi otročiči, pa prav prav malo premoženja. Tu je prilika domoljubom za bolji kot kamniti spominek.

Postni pastirski list lavantinske škofije obravnava trojno službo Sinú Božjega na zemlji, kakor Učenika, Mašnika in Kralja, in nadalje govori o potrebi mašnikov, ter o tem, kako zamorejo in so dolžni verniki pomagati, da pomanjkanje mašnikov ne nastopi.

Iz nemškega Gradea. (I. adresa duhovščine do mil. škofa, in njih pastirski list ko odgovor. II. Letni zbor 3 kat. društev.) — I. Ker so nasprotniki duhovstva zavolj Štajuškega umora krivičili mil. škofa in tirjali izjemno postavó zoper duhovne, je duhovstvo, svetno in redovno, poslalo mil. škofu adresu vdanosti in zvestobe,

ktero jim je praznik sv. 3 Kraljev velika deputacija mestnih duhovnov z več ko 960 podpisov izročila. Ginjeni so odgovorili (ker jim je bil zapopadek že iz časnikov znan), da kakor pred 3 leti, ko je takratni minister Giskra posebno štajersko in zgornje-avstrijsko duhovstvo zavolj gorečnosti za vero dolžil, tako se zdaj spet godi, in da adresa ni le v spisu, ampak tudi v sercih duhovstva zapisana (kakor je govornik deputacije, prošt in apost. protonotár dr. Riedl rekel), se vidi iz tega, da sovražniki ravno duhovstvo te škofije naj popred napadajo. Pravijo sicer liberalci, da duhovne, kakoršni bi po njih mislih imeli bili, bi radi še bolj spoštovali, — pa takega miru želeti nam vest ne pusti. Vendar pa ni res, kar so nemški in celo laški časniki govorili, da bi bili škof kdaj pridigali (ali tudi le bolj po domače kaj takega rekli), „da naj se ljudi, ki so veri nevarni, na vsaki način ubranimo;“ če bi bili res tako govorili, bi nasprotniki ne bili le po časnikih, ampak tudi drugod tožili! — Obljubili so, da hočejo, kakor pred 3 leti v enaki priložnosti, v posebnem pastirskem listu do duhovstva odgovoriti, in v njem tiste točke posebno poudarjati, ki jih adresa izraza, namreč: „Hočemo sovražnikom odpustiti — med seboj edini biti — svojo dolžnost zvesto in brez strahu spolnovati.“

Že čez dober teden so razposlali prelép pastirski list, katerega bi na široko ponatisniti predolgo bilo. Ne-ktore misli naj pa povem*):

Sovražniki vere delajo po vodilu: Vdari pastirja, potem se bodo ovcé razkropile. Zato se duhovstvo zvesto derži svojega škofa. Bog preganjanje pripusti, pa bo nam toliko pred pomagal, kolikor bolj bomo svojo dolžnost v takem času spoznali in spolnovali.

Potrebna je 1) cerkvena edinost. Zadnji nauki Kristusovi pred njegovim terpljenjem so bili do aposteljnov (Jan. 17, 11—26.), da naj bodo edini med seboj, z Njim in z Očetom. To edinost so škof posebno priporočali že v prvem svojem pastirskem listu, ko so bili škofijo prevzeli (10. novembra 1867). Zdaj je posebno potrebna edinost, ko se nasprotniki toliko prizadevajo razdvojiti duhovne, jih odtergati od škofov in od papeža, in tako priliznjeno kličejo „nižje duhovstvo“, da bi, kakor njih časniki pripovedujejo, „ultramontanski tabor“ razdvojili. Za cerkveno edinost mólimo vsaki dan pri sv. maši pred povzdigovanjem in pred zavživanjem, mólimo tiste molitve s posebno gorečnostjo! — Potem bo preganjanje še koristilo, kakor vidimo že dalj časa nad sv. Očetom. Že od l. 1848 se prizadevajo sovražniki odtergati vérne od Rima; pa Bog je dal ravno nasproten vspéh: škofje, duhovni in verni se sv. Očeta toliko zvestejše derže, na milijone jih je že v Rim potovalo, ga vidit in slišat, njegov blagoslov prejemati itd.

2. Potrebna je gorečnost v duhovskem delovanju. Pri preroku Ecehjelu p. 2. našteva Gospod velike hudobije ljudstva in pristavlja: „Iščem moža, ki bi se ko ograja postavil pred mene za varstvo ljudstva, pa ga ne najdem... Zató bom razlil svojo jezo itd.“ — Ali bi Gospod tudi danes, ko hudobije tako naraščajo, ne našel takega moža? — Upamo, že zavolj sovraštva, ki ga svet razliva čez zveste duhovne, da svojih naklepov še ni dosegel, treba nam je skrbeti, da jih tudi prihodnji čas ne doseže. Če nas Gospod ne najde svetih in brez vsega madeža, trudimo se, da bomo vsaj zvesti in goreči v svojem poklicu....

Preganjanje nam daje lepo priložnost tudi sovraž-

nikom svojo ljubezen skazovati po zgledu sv. Štefana...

3. Plača sveta za gorečnost v duhovnem poklicu je preganjanje. Učimo se preganjanje v duhu vere ceniti. Gospod pravi: Ko bi bili od sveta, bi svet ljubil, kar je njegovega. Zato pa vas svet sovraži, ker niste od sveta..., učenec ni več, ko njegov učenik, če so učenika sovražili, tudi vas bodo sovražili... Odpustiti jim moramo; ne vedó, kaj delajo. Vendar ne smemo tistega miru, tiste sprave iskati, da bi molčali in pripustili vero in cerkev napadati, ali da bi ne čuli, ne svarili zoper zapeljivce in morivce duš. Taka miroljubnost bi bila izdajstvo nad dušami, ki so s Kristusovo kervjo odkupljene. Če bi bila pripuščena taka sprava in ljubezen miru, bi Kristus ne bil križan, ne Štefan kamnjan, ne 11 milijonov marternikov do smerti mučenih. Da bi nas pa svet zavolj zanemarnjenja naših dolžnost kdaj hvalil, temu smo se za vselej odpovedali. To pa nam ni težko, ker Gospod nam je obljubil:

4. Krono pravice po kratkem delu. „Blagor jim, ki zavoljo pravice preganjanje terpé...“ Sv. Frančišek Salezij je na vprašanje: kateri 8 blagrov mu nar bolj dopade, odgovoril, da ta, ki je v versti sicer zadnji, pa po zasluženju in imenitnosti prvi...

Drevesa, ki prav na vetru stojé, imajo posebno terdne korenine; večkratni vihar jih prisili, da se prav v zemljo vrastejo. Tako je tudi v verskih rečéh. Kristjani prvih stoletij, celó otroci 10—13 lét stari, so bili zato tako stanovitni, ker jih je vsaki dan vihar nevarnosti in preganjanja zadeval....

Sklenimo: 1) Nikdar ne bomo na kolenih molili zlatega malika „Cezaropapizma“, „očitnega mnenja“, „liberalizma“. 2) Nikdar ne bomo zapustili sv. Cerkve, ki je križana nevesta križanega Kristusa... 3) Porabiti bočemo čas zasramovanja, ker je tudi čas milosti in usmiljenja. Sebe nar popred, potem vse nam izročene duše hočemo posvečevati in poživljati s cerkveno učnostjo in svetostjo....

II. 22. in 23. prosenca so imele 3 tukajšne katoliške društva svoje letne zборе, namreč 1) tiskarno društvo v prid. časništva, ki izdaja tudi podučne brošure med ljudstva. Več takih brošur so mil. škof sami spisali, n. pr. o papeževi nezmotljivosti, o potrebi cerkvene države in papeževe samosvojnosti, o dolžnosti vdeleževati se volitev katol. poslancev, o ljudski šoli obširne bukvice. Pri zboru so mil. škof povdarjali dolžnost, podpirati in razširjati dobre časnike in bukve, in razlagali so, kako se kdo lahko pregreši z nemarnostjo, z grajanjem kat. listov, s podpiranjem in branjem cerkvi sovražnih listov. 2) Društvo za podporo revnih in obnemoglih duhovnov, ki je v spomin papeževe petindvajsetletnice na škofov oklic dobilo veliko podpore, se lepo razširja in neki dekan je postavil društvo za svojega velikega dediča. Že letos se je 4 revnim duhovnom vsakemu po 50 gl. podpore dalo. 3. Posebno slovesen je bil pa letni shod kat. konservativnega društva 23. pros. Mil. škof so maševali o 1/2 9, potem se je zbor začel. Perva resolucija je bila: „Ker ljudska šola na Štajerskem je brezverska, in so vladni možje že večkrat to zagotavljali; ker je kat. ljudstvo na Štajerskem, ki s svojim denarjem vzderžuje šole za svoje otroke, v več ko 500 peticijah izreklo željo po verskih šolah in ker prijazno sodelovanje Cerkve in države ne kazí, ampak le pospešuje namen ljudskih šol: zato izrekuje kat. kons. društvo svoje prepričanje, da se le tedaj vsa nerazumnost in dvomljivost odpravi, prošnjam ljudstva zadosti in njegove pravice in cvet šole varuje, ako se ljudska šola na Štajerskem spet verska naredi“.

Mil. škof so sami govorili o pomenu in potrebi te

*) Ves list se najde ko priklada nedeljskega časnika „Sonntagsbote“. Kdor je naročen na „Grazer Volksblatt“, dobi vsaki teden še omenjeni list po verhu (letos le trikrat v mescu „Sonnt.-Bl.“, in enkrat v m-scu „Feierabend“). Verh tega pa še vsaki mesec enkrat „Kirchenschmuck“, ki sicer sam veljá 2 gl. na leto.

resolucije, kakor se v „Volksbl.“ obširno bere. Dokazovali so, kaj je verska šola, in kaj pri nas še manjka, da ni taka. Pripovedovali so, kakošen sad rodi brezverska šola v Ameriki; da pa tam nobeden ni prisiljen otrok v njo pošiljati, toraj bi pri nas bila še nevarniši, ker mora vsaki otrok v državne šole hoditi.

Druga resolucija, o kateri pa mil. škof niso več govorili, ampak nek drugi, je bila zoper silo, da bi mogel vsaki v državne šole otroke pošiljati in zoper občni šolski davek. O teh rečeh so misli tudi cerkvi zvestih in kat. mož po raznih deželah in njih različnih okoliščinah različne in zastran šolskega davka se je po kat. družtvih veliko sem ter tje govorilo. (Gegen „Schulsteuer,“ für Schulgeld.) Tukaj so konservativni zbori in poslanci te misli, če se stroški za šole k davkom prilozijo in z davki pobirajo, pride ravno na kmeta nar več, ker mora ravno kmet od zemljišč in poslopij nar več davka plačevati, delavci pa, ki nič davka ne plačajo, pa na teden veliko zaslužijo, bodo prosti, če ravno morebiti kmet ne bo ravno tistikrat nobenega otroka dajal v šolo, delavec pa. In če bo ktera občina imela svojo „privatno (versko) šolo“, se ji bo vendar pri davkih jemalo za državne, ali deželne šole. Rajše bo kmet tako dolgo plačeval, dokler ima otroke v šoli, kakor pa vedni davek. Mogoče, da je učenik neveren, pohujšljiv, in starši bi radi otroka dajali v privatno šolo, pa davek za brezverko šolo bi potem vendar mogli šteti...

Zastran „sile v državno šolo“ (Schulzwang), ki je zoper naravno pravico staršev in cerkve, se je že veliko pisalo. Opomnim na izverstne mično pisane bukve: Lukas, der Schulzwang, ein Stück moderner Tyrannei,“ ktere je Jörg v svojih slovečih „histor. polit. Bl.“ prav pohvalil. Vendar so tudi marsikteri katoliški duhovni zoper njega pisali. Ker pa tu pri nas liberalni listi trobijo: Le 10 let še take šole, potem ljudstvo ne bo več katoliških konservativnih poslancev volilo, toraj ni čuda, da so katoliške društva zoper silo.

Vendar je govornik opomnil, da postava sama na sebi še ni takó huda, ampak le nje razlaganje po liberalcih in nje izpeljava tu pa tam. Minister Stremajer je v zadnjem štajerskem deželnem zboru izrekel, da le tedaj priterdi, da se okrajnim šolskim svetom večji oblast dá, ako ostanejo tako sestavljeni, kakor dozda.

Gotovo pa je to, da zavolj velike važnosti šol, zavolj hrepenenja liberalcev po oblasti v šolah, zavolj težave preurediti postave, je treba, da národni, katoliški možje vse vprašanja zastran šole dobro prevdarijo. Vedno naj se pot do privatnih verskih šol odperta ohrani, ne s silo, ampak s prepričanjem in s spoznanjem lepega sadu naj se šole polnijo.

Zvečer je bil drugi shod. Svetovalec pri deželnem namestništvu spodnje-avstrijskem Harant je govoril o preganjanji Cerkev od farizejev do današnjega časa, in je dokazoval, da nad to skalo so se vselej vsi valovi razbili.

Semeniški podvodja in deželni poslanec Al. Karlon je govoril potem o državnopravnem vprašanji, posebno o tem, kaj je pravo, kaj pravica. Ker liberalizem zaverže vsako pravo, ki ni iz njega, zaverže zato tudi božje in cerkveno pravo, kakor pravice dežel. O ravno tem vprašanji, posebno o „fundamentalnih členih“ zadnjega češkega dež. zbora je govoril gr. Leon Thun. Da duh omenjenih členov ne veje zoper keršanstvo in cerkev, je med drugim tudi iz tega dokazoval, da jih od mnogo strani možje, ki jim je mar za pravico in državo in za njih veličanstvo, pripoznavajo ne le ko spravo med strankami, ampak tudi ko spravo zgodovinskih pravic s potrebami in okoliščinami novih časov. Mož, v zgodovini in v državnih rečeh zveden in skušen, govori tako dolgo, pa vendar tako temelito, da vsa-

kega prepriča, kako je resnično navdušen za vero, cesarja, domovino in za vsako pravico.

Keršanska deklica.

Sim keršanska deklica,
Mince*) mi je ime;
Sim nevesta Jezusa,
Njemu dam srcé.
Njemu le živet' želim,
Da se večno osrečim;
Kar prijetno njemu je,
Zveseljuje me.

Sreča moja Bog je sam,
On vesolja vir;
Svojim zvestim uživat' tam
Dá nebeški mir.
Zvesta hočem bit' Bogú,
Zvesta bit' obljubim mu;
Svét naj zaničuje me, —
Kaj to mar mi je!

Bod' na polji al domá,
Al po pot' gredoč,
Spomnim se na Jezusa —
On je moja moč.
Z njim vse začnem in končám,
Da povsod ga varha imám;
Če nas on ne zapusti,
Nič se bati ni.

Slaba družna, grešni svét,
Teba Bog me var'!
Drago spomlad svojih lét
Dam Gospolu v dar.
Čistost in krotkóst srcá
Bod' lepota moja vsa;
Gizdost modrim je v zasméh,
Pelje v vsaki greh.

Kjer se znajdem, kamor grem,
Vse me veselí,
Vse mi dobro je, ker vém:
Bog zamé skerbi.
Jezus ljubi, varh si moj!
Angelj, vódi me seboj,
Pridši da v Očetov dom
Čast mu pela bom.

P.

Razgled po svetu.

Šolsko. Kako z liberalnim šolstvom ne gre dalje, je pokazal celo minister Stremajer v šolskem odseku državnega zbora. Vlada je namreč hotla v predlogu nasvetovati plače za veroznanske učitelje na ljudskih in srednjih šolah. Levičarji pa so se ustrašili, češ, s tim se vrača nazaj k verskim šolam. Stremajer je celo rekel, da vkljub 10. §. se v Avstriji ne more iz ozira pustiti verska šolska vravnava. Konečno je bila reč odložena, iz česar je pa vendar očitno, da vsestranski protesti zoper brezverske šole niso zastoj in brez sadu.

Laška in francoska zbornica imate vedno z novimi davki opraviti. Na Francoskem ni toliko čudo, ker imajo ubogi Francozje tako nezmerno veliko pruskim svobodašem plačevati; na Laškem pa se je še veliko manj čuditi, ker tisto še nikoli ni téka imelo, kar je bilo nakradeno, naropano in pripeharjeno. Toraj so černi sovražniki naše Avstrije tisti, ki zdaj tako goreče svetujejo, da naj Avstrija laške „peharjevice“ posnema, ropa cerkveno premoženje itd.

Parsko. V parskem deželnem zboru je te dni patrijotška večina ministerstvo in zlasti tistega zanikarnoglasnega kultusministra Lutzja na odgovor klicala za njih zoperkatoliško djanje; ali prav govoriti, rogoviljenje. Kar se je leto in dan počenjalo in se ljudstvo dražilo, je prišlo na rešeto. Bilo je v obravnavi odrečenje pravice v oziru na avgsburškega škofa do izobčenega župnika Renftle-a v Meringu, in odbor je škofu dal prav, Lutzju pa očita, da je grešil zoper vstavo. — Jörg (izdajatelj „histostično-politiških listov“) je dokazal, da verska rešnica „nezmotljivosti“ državi ni nič nevarna in dobro je Lutzja stresal.

V Berlinu je postal Falk minister za bogočastje. Na Badenskem se je po dolgem neprenesljivem terpinčenji katoličanov in duhovstva prepričalo, da pri šolah brez duhovnov se ne more prav nič opraviti. Skrajnimi šol. odbori, kakor so od l. 1862, nikakor ne gre šolski voz naprej, učiteljev je zmiraj manj, ker s krajnimi odbori niso zadovoljni. Vlada hoče toraj postaviti preurediti in

*) Ali po imenu: Jerca, Urška, Lenka.

predlaga, naj bodo duhovni predsedniki krajnih šolskih odborov, samo da jih vlada voli. — Kakor je s šolo, tako z drugimi zadevami, s katerimi se Cerkev terpinči: frajmavrarji so sovražniki prestolov in držav, toraj hočejo začeti pri mirni Cerkvi in duhovstvu, da potlej ves red prekucnejo. In ker vedó, da se Cerkev le samo tam ustavlja, kjer po božjih naredbah odjenjati ne smé, toraj se lotijo verskih resnic in neodjenljivih pravic, da bi vse prekucnili. Tako delajo sovražniki Cerkve in države.

Iz Petrograda naznanujejo, da je vedni potres skoraj do čistega razdjel mesto Šemako v Kavkaziji; veliko ljudi je konec storilo; le malo hiš še stoji.

Dunajsko. Nekteri časniki so pisali, da ministerstvo ne stoji na posebno trdnih nogah. „Novicam“ pa se je telegrafiralo z Dunaja, da Poljci, žaljeni po vstavovercih, se federalistom bližajo.

Iz Ljubljane. Vstavoverci se spreobračajo v vstavokrivóverce. Liberalci rojijo in pišejo na vse kraje ter šuntajo, da naj se prošnje pošiljajo na Dunaj za neposrednje volitve, namreč tako, da bi se poslanci v državni zbor na Dunaju ne volili izmed poslancev deželnih zborov, ampak naravnost izmed naroda. So pa le deželni zbori resnični in pravi zastopniki svojih dežel in le oni imajo pravico izmed poslancev deželo v derž. zboru zastopati. Ta pravica je priznana celo v decemberski vstavi, ker rečeno je, da neposrednje volitve v derž. zbor se brez radovoljne priterditve deželnih zborov ne smejo vstanovljati. Celó naj hujši centralisti so to priznavali; zdaj pa na té volitve tiše, ker menijo, da po takem svoje lastnem preterganj vstave bi se morebiti kaj delj časa pri zopernatornem gospostvu ohranili. Pa to je nespamet, ker bolj ko bodo stiskali, bolj se bodo narodi zavedali in lažnjive večine morajo v svoj naravni stan se umakniti. Z vstavo-krivóverstvom si liberalci nič ne bodo pomagali, kakor s tem ne, da se „freiheitskneblerstva“ že prav nič več ne sramujejo; še mnogi le bolj smešne bi se storili.

In kateri ljudje so to, ki tako silovito išejo svoje gospostvo vterditi? To so tisti, ki so zvezo s poglavarjem svete Cerkve razderli, ki hočejo, da naj župani poročajo ženine in neveste, da naj šole bodo brezverske, ki vse tiste sovražijo, kateri derže s papežem in katoliškim duhovstvom, ki hočejo celo semeniša škofom vzeti in sami po svoje duhovne odrežati, da bi jih odgojili čisto po svojem kopitu, sv. Cerkvi pa odtujili. Taki razpošiljajo z Dunaja prošnje za peticije po liberalcih na vse strani in išejo podpisov za neposrednje volitve in za druge svoje namene, zlasti zoper prostost duhovstva. To so tisti ljudje, ki hočejo duhovnom usta zamašiti, kakor luterski Bizmark in parski Lutz, da bi duhovni ne mogli ljudstvu več resnice govoriti, ter bi oni sami ljudstvo po svoje obdelovali za tako imenovane liberalne namene. Toda katoliško ljudstvo se čedalje bolj zbujaja in se zvijačnikom ne bode v mreže dalo; sami bodo v jamo se pogreznili, kateri jo kopljejo katoliški Cerkvi in katoliškemu narodu.

Tagblattove „nove ideje.“ — Ne veste, kako je ta lučnjak po gadje zapihal, ker so undan pošteni in znameti katoličani govorili pri ministru Andrašu v prid papeža jetnika, in pa ker so pred kaj časom avstrijski škofje prosili cesarja, naj bi pripomogel, da se papežu poropano poverne. Tagbl. toraj očita, kako so ti „katoliški politiški junkerji“ silo uporni do „ideji sedanjega časa.“ V svoji jezi ta prijatelj laških roparjev še blezo mislil ni, kako ravno sam sebe in svoje tagblattarje po ustih bije s takim nemoževanjem. On ni mislil, da tudi marsikteri njegovi bôtri in patroni imajo denara,

blaga, hiše, pa da potepuh in tolovaj ne bo prišel Tagblatta prašat, če smé tudi tagblattarja okraati, oropati ali iz hiše vreči, ako Tagblatt pri Cerkvi tako djanje z „novimi“ idejami olepšuje.

Ta lisičji sovražnik papeža in Cerkve se huduje nad možmi, ki so besedo govorili zoper rop nad sv. Cerkvijo: postavimo pa, da bi bil kdo tagblattarjev v tuji deželi od kacega samosilnika oropan in dober prijatelj bi pri našem cesarji ali ministru prosil za vpliv in pomoč, da zopet k svoji lastini pride: ali bode tudi ta zagovornik Tagblattu „upornik zoper modérne ideje?“ In kakošne „modérne ideje“ se dostikrat pogosto razodevajo, naj le berejo Tagblattovi „humanisti“ n. pr. dolgi zapisnik tacih djanj v vladinem časniku od pretekla srede.

Kakor so zdaj časi, ako se kmali na bolje ne oberne, utegne pač še tudi marsikteri „modérni idejec“ okušati, kako je lastniku pri sercu, kadar se mu s silo ugrabi, kar je njegovega. Tagblatt pa, kteremu so „Bande“ in „Junkerdeputation“ tisti možje, ki se poganjajo za povernjenje cerkvenega ropa, naj gre med Hotentote svojo „kulturo“ razširjat.

Nova silovitost v Rimu pojasnuje Andraševo terjenje, kako „zadosti je papež svoboden.“ 24. pros. je prišla policija s „šribarji“ in karabinarji in je napovedala oo. jezuitom pri sv. Vitalu, da v 24 urah naj se spravijo iz cerkve in iz stanovanja! Dozdaj so grabili dvorove, samostane; zdaj začeli tudi hiše Božje!!!

Več tehtnih spisov se je v zadregi moralo za prihodnjič odložiti; toraj prosimo zadevne gg. za poterpljenje.

Vabillo.

V nedeljo 4. februarja o poli šestih zvečer bo mesečni občni shod kat. političnega društva. Dnevni red obsega: 1. Predsednikovo poročilo; 2. nekaj o Vodniku; 3. gibanje katoliško; 4. predlogi posameznih udov. K obilnemu vdeleževanju vabi
Odbor.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Umerl je č. g. Ant. Pašič, fajm. v Senožečah, 16. jan. (R. I. P.), in fara je 17. jan. razpisana.

V terzaški škofiji. Prestavljeni čč. gg. duh. pom.: Jože Mikuš iz Huma v Truške; Ed. Grosman iz Truš v Isolo; Mat. Markić iz Draguča v Lanišče; Mat. Mikuš iz Lanišče v Roč; Ant. Lupetina iz Roča na Hum za oskerbnika; Jak. Bokatič, župnik na Humu, gre začasno v počitek. — Umerl je preč. g. Jož. Brosina, fajm. v pokoju in čast. korar, starašina te škofije. R. I. P.

V kerški škofiji. Čast. g. Janez Lakner, kurat v Koprivni, je dobil faro Černo, in g. Leopold Unterkreuter mestni kaplan v Belaci, faro zgornji Dravberg. — Za provizorja gresta čč. gg. Ant. Waldner, mestni kaplan, v Savodji v Kremnico, in Jožef Stefaner od št. Jožefa na Trati v Ljubno. — Dne 24. jan. je po osemndnevni vročinski bolezni umerl občno spoštovani čast. g. Janez Hönigšmid, pridigar pri stolni cerkvi, vodja rokodelskega društva in katehet pri gluhonemih. (R. I. P.)

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Zatičine 60 kr. A. Zidar 50 kr. S Homca 14 gl.

Za afrikanski misijon. Iz Begujnske fare na Gorenškem 15 gl. — Iz ternovske fare v Ljubljani udje Marijne bratovšine 29 gl. J. Tekavčič 1 gl.